

Asia: VN/9365/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa esityksestä yleisesti?

Espoon kaupunki kannattaa esitystä laiminlyöntimenettelyn yksinkertaistamisesta, koska järjestelmä on tällä hetkellä työläs työvoimaviranomaiselle sekä hankala ja vaikeasti ymmärrettävä työnhakija-asiakkaille.

Työssäolovelvoitteen lyhentämisessä kuuteen viikkoon on syytä huomioida nykyisen lainsäädännön epäselvyys liittyen työssäolovelvoitteen täyttämiseen työssäoloehtoon luettavalla työllä. Työssäoloehdon mukaisen työn sovittaminen työssäolovelvoiteviikkoihin on vaikeasti sovitettavissa käytäntöön. Työssäoloehtoon luettavalla työllä työssäolovelvoitteen täyttäminen saattaa nykyisenkin lainsäädännön mukaan johtaa tilanteisiin, jossa työssäolovelvoitteen aika on todellisuudessa pidempi kuin nykyinen 12 viikkoa.

Espoon kaupunki katsoo, että lainsäädäntöä liittyen työssäolovelvoitteen täyttymiseen työssäoloehtoon luettavalla työllä tulisi tarkistaa ja harkita uudelleen työssäolovelvoitteen täyttymisen ehtoja. Työssäolovelvoitteen täyttäminen työllä tulisi olla parempi vaihtoehto työnhakijoille verrattuna esimerkiksi velvoitteen purkuun opinnoilla tai työllistymistä edistävin toimin. Tällä hetkellä velvoite ei käytännössä toimi näin. Nykyisen lainsäädännön tulkinnan myötä työssäolovelvoite saattaa todellisuudessa kestää yli 12 viikkoa.

Nykyisin työttömyysturvalakiin sisällytetyn ensimmäisen muistutuksen poistuminen herättää huolta erityisesti niiden asiakasryhmien kohdalla, jotka tarvitsevat enemmän tukea velvoitteiden ymmärtämisessä ja noudattamisessa. Erityisesti kotoutuja- ja maahanmuuttaja-asiakkaiden tuntemus on usein vähäistä koskien Suomen työttömyysturvajärjestelmää. Espoon kaupungin näkemyksen mukaan tämä tulee todennäköisesti johtamaan asiakkaiden kohdalla huomattavaan korvauksettomien määräaikojen ja työssäolovelvoitteiden määrän kasvuun, millä voi olla myös

vaikutuksia integroitumiseen. Muistutuskäytännöstä luopuessa työvoimaviranomaisen ennakollinen tiedotus työnhakijan velvollisuuksista korostuu, millä voi olla vaikutusta työvoimaviranomaisen työmäärän lisääntymiseen.

2. Onko teillä lausuttavaa säädösehdotuksesta ja sen perusteluista?

Mikäli velvollisuuksiaan laiminlyöneet työnhakijat eivät korjaa menettelyään, asetettaisiin heille kuuden viikon työssäolovelvoite. Espoon kaupunki näkee, että aiemmasta porrastuksesta luopuminen johtaa enenevissä määrin työssäolovelvoitteiden asettamiseen. Työssäolovelvoitteiden kohdalla esitys johtaa täysin erilaisiin tilanteisiin verrattuna sen tarkoitusperiin, koska velvoitteiden purkaminen ja selvittäminen ovat vaativia tehtäviä ja työllistävät huomattavasti työvoimaviranomaisia. Näiden tehtävien määrän kasvu tulee näkymään työvoimaviranomaisen työmäärässä ja työn kohdentumisessa, jolloin ydintehtävään eli asiakkaiden työhön ohjaamiseen käytetty aika itseasiassa vähenee. Tosiasiallisesti ehdotus siirtää asiakkaita perustoimeentulotuelle.

Espoon kaupunki huomauttaa, että esitys ei ota huomioon eriarvoisessa asemassa olevia työnhakijoita. Aikamäärälliset korvauksettomat ajat asettavat työnhakijat toimintansa mukaan yhtäläiseen asemaan, mutta työssäolovelvoitteet vaikuttavat työnhakijoihin eri tavoin, sillä osa työnhakija-asiakkaista pystyy purkamaan velvoitteen hyvin lyhyessäkin ajassa, kun taas osalla työnhakijoista tässä saattaa mennä vuosia. Tämä ei ole suoraan riippuvainen itse työnhakijasta, vaan tähän vaikuttaa hyvin paljon työnhakijan tausta, kuten esimerkiksi ammatti ja siihen suhteutetut työllistymisen mahdollisuudet. Toisaalta työssäolovelvoitteen lyhentäminen kuuteen viikkoon lieventää tätä vaikutusta.

3. Onko teillä lausuttavaa esityksen vaikutusarvioista?

Työnhakija-asiakkaan kohdalla työssäolovelvoitteet saattavat lisätä asiakkaiden syrjäytymistä ja passivoitumista yhteiskunnassa ja toimia tarkoitustaan vastaan, eli asiakkaan työllistymisen todennäköisyys pienenee.

4. Tulisiko työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n soveltamisalaa laajentaa uusiin työnhakijaa etuuden saamisen edellytyksenä velvoittaviin toimiin? Mitä nämä toimet olisivat ja miksi velvoittavuutta tulisi laajentaa niihin? Jos mahdollista, esittäkää myös arvio mahdollisen laajennuksen vaikutuksista.

ei lausuttavaa

Sipilä Hilla-Maaria
Espoon kaupunki